

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEIDEN 2014 MUUTOKSET JA
TÄYDENNYKSET

OPETUSHALLITUS

Sisällys.....	1
6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa.....	2
6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet	2
6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi	4
6.3.1 Formatiivinen arviointi	4
6.3.2 Summatiivinen arviointi.....	5
6.4 Työskentelyn ja käyttäytymisen arviointi	6
6.5 Opintoissa eteneminen perusopetuksen aikana	6
6.5.1 Opintoissa eteneminen vuosiluokittain.....	7
6.5.2 Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan	7
6.6 Arvioitavat oppiaineet kunkin lukuvuoden päätteeksi.....	8
6.7 Perusopetuksen päättöarviointi.....	8
6.7.1 Päättöarvosanan muodostaminen	8
6.7.2 Päättöarviointi erityisessä tuessa	9
6.8 Arvioitavat oppiaineet päättöarvioinnissa	9
6.8.1 Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi	10
6.8.2 Valinnaisten aineiden arviointi.....	10
6.8.3 Johonkin oppiaineeseen tai erityiseen tehtävään painottuva opetus ja päättöarviointi	11
6.9 Päättöarvosanojen korottamismahdollisuudet.....	11
6.10 Oppilaan poissaolot ja arviointi	11
6.11 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu.....	12
6.12 Todistukset	12
6.12.1 Sanallinen ja numeroarviointi todistuksissa	12
6.12.2 Lukuvuositodistus	13
6.12.3 Välitodistus	14
6.12.4 Erotodistus.....	14
6.12.5 Perusopetuksen päättötodistus	15
6.13 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset.....	17
6.14 Paikallisesti päätettävät asiat	17
Liite 1. ESIMERKIT TODISTUSMERKINNÖISTÄ.....	19

6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

Perusopetuslain ja -asetuksen (viitteet) mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää.

- Arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).
- Arvioinnin tehtävänä on määrittää, miten oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet kunkin lukuvuoden päätteeksi (summatiivinen arviointi).

Arvioinnin molempien tehtävien toteuttamista ohjaavat arvioinnin yleiset periaatteet (kpl 6.2).

Arvioinnin tehtävät ja periaatteet ilmenevät koulun arviointikulttuurissa. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja periaatteita, joille arviointityöskentelyn käytännöt perustuvat. Kouluissa toteutetaan yhtenäisiä arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee kirjata yhtenäiset arviointiin liittyvät periaatteet, joiden toteutumista seurataan. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee arviointikulttuurin kehittymistä.

6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnissa tulee noudattaa seuraavia periaatteita jokaisella vuosiluokalla.

Arviointi on yhdenvertaista

Arvioinnin tulee kaikilla vuosiluokilla perustua oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Jokaisen lukuvuoden päätteeksi annetun lukuvuosiarvion tulee perustua opetussuunnitelmassa asetettuihin yhteisiin tavoitteisiin. Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen oppimistaan ja osaamistaan arvioidaan. Päätösarvosanat tulee antaa valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilaita hahmottamaan opintojensa eteneminen, mikä edellyttää vuorovaikutusta opettajan ja oppilaan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja rohkaiseminen.

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi tietoa, miten oppilaan oppiminen ja osaaminen sekä työskentely ja käyttäytyminen edistyvät asetettujen tavoitteiden mukaan. Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tieto arviointiperusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin. Yhteistyön tarkoituksena on selkiyttää huoltajille arvioinnin periaatteita ja käytänteitä sekä seurata, miten oikeudenmukaiseksi, kannustavaksi ja oppimista edistäväksi oppilaat ja huoltajat arvioinnin kokevat.

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

Arviointia tulee toteuttaa sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Arviointikäytännöt ja arviointitiedon kerääminen on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja varmistettava arviointiperiaatteiden yhtenäisyys koulun sisällä. Arviointitiedon kerääminen tulee toteuttaa tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin menetelmin ja näytöin. Oppilaiden tulee tietää tavoitteet ja mitä suoriutumislta odotetaan. Opettaja tekee arviointipäätelmät keräämäänsä arviointitietoon eli näyttöihin perustuen. Arvioinnin tulee kohdistua vain siihen, mitä opetussuunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi, opetettu ja opiskeltu.

Oppilaita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa, eikä arviointi kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arviointi on opettajien itsearviointin ja oman työn reflektoinnin väline. Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Arviointi toimii myös tärkeänä välineenä oppilaan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa. Opettajien keskinäinen yhteistyö on välttämätöntä arvioinnin johdonmukaisuuden toteutumiseksi.

Arviointi on monipuolista

Oppilaiden oppimista, osaamista, käyttäytymistä ja työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti. Monipuolinen arviointi perustuu eri arviointimenetelmin saatuun ja pidemmältä opiskeluaajalta huomioon otettuun näyttöön. Arviointikäytännöt ja menetelmät tulee valita arvioinnin tehtävän ja oppimisen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppimiselle asetettuja tavoitteita.

Oppilaalla tulee olla erilaisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen, työskentelyn ja käyttäytymisen arvioinnin sekä palautteen antamisen oppilaille tulee aina perustua opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä, jotka Opetushallitus määrittelee valtakunnallisesti. Arviointikriteerit on laadittu 6. vuosiluokan päätteeksi ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät 6. vuosiluokan päätteeksi arvosanaan 8 sekä päättöarvioinnissa arvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason.

Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, että oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän yhteisiin tavoitteisiin edellä mainittuja arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä.

Toiminta-alueittain järjestettävän opetuksen oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltyihin tavoitteisiin.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

Arviointikäytännöt tulee suunnitella ja toteuttaa oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Tällöin otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä sekä huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä. Lievätkin oppimisvaikeudet ja oppilaiden opetuskielen taito tulee ottaa huomioon arviointitilanteita suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Lisäksi huolehditaan mahdollisuuksista hyödyntää tarvittaessa tieto- ja viestintäteknologiaa ja suullisia näyttöjä. Myös oppilaiden mahdollisesti tarvitsemien apuvälineiden saatavuudesta sekä tarvittavista avustajapalveluista huolehditaan.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan opetuskielen taito sekä tiedonalojen kielen oppimisen vaihe.

6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen ja osaamiseen. Oppilaan oppimisen arviointi on formatiivista ja osaamisen arviointi summatiivista arviointia. Oppilaan oppimista ja osaamista arvioidaan aina suhteessa eri oppiaineissa määriteltyihin tavoitteisiin.

Formatiivisen arvioinnin tehtävä on oppilaan opintojen etenemisen ohjaaminen ja tukeminen asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Itse- ja vertaisarviointi on osa formatiivista arviointia.

Osaamisen arvioinnilla eli summatiivisella arvioinnilla tehdään näkyväksi, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet.

6.3.1 Formatiiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle ja opiskelulle asetetut tavoitteet voivat toteutua.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppimisen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Formatiivista arviointia toteutetaan jokaisen lukuvuoden aikana. Oppilaille on selvitettävä oppimisen tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet lukuvuoden alussa ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Huoltajille annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen etenemisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.

Itse- ja vertaisarviointi on osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itse- ja vertaisarvioinnin taitoja. Itse- ja vertaisarvioinnin taitoja tulee harjoitella kaikilla vuosiluokilla osana kaikkien oppiaineiden opiskelua. Oppilaiden osallisuus on huomioitava itse- ja vertaisarviointikäytänteitä suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Formatiivinen arviointi on luonteeltaan kuvailevaa eivätkä sen toteutustavat kuten palaute ja itse- ja vertaisarviointi edellytä dokumentointia. Oppilaan tekemä itse- ja vertaisarviointi ei vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Formatiivinen arviointi tehdään aina kansallisissa opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyjen oppimisen ja työskentelytaitojen tavoitteiden saavuttamiseksi. Paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee määritellä formatiivisen arvioinnin käytänteet sekä tiedottaminen huoltajille.

6.3.2 Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineittain oppimiselle ja työskentelylle asetetut tavoitteet. Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.

Summatiivinen arviointi tulee tehdä jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Perusopetusasetus velvoittaa antamaan kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle lukuvuositodistuksen, joka sisältää sanallisesti tai numeroin ilmaistut arviot siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuositodistukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi.¹

Jokaisen lukuvuoden päätteeksi tehtävä summatiivinen arviointi tehdään suhteessa opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarvio oppilaan koko lukuvuoden suoriutumisesta oppimisessa ja työskentelyssä. Päätösarviointi kohdistuu koko perusopetuksen oppimäärään ja on luonteeltaan summatiivista osaamisen ja työskentelyn arviointia.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä 6. vuosiluokan päätteeksi ja päätösarvioinnissa. Kriteerit määrittelevät 6.

¹ Perusopetusasetus 10 § 2 mom.

vuosiluokan päätteeksi arvosanaan 8 sekä päättöarvioinnissa arvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason.

Lukuvuosiarvioon tai arvosanaan vaikuttavien näyttöjen arviointi tulee dokumentoida.

Huoltajien tulee tietää hyvissä ajoin, mikäli vuosiluokan tai perusopetuksen oppimäärän tavoitteet ovat oppilaan kohdalla vaarassa jäädä saavuttamatta. Opintojen suorittamiseen tulee saada riittävästi tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, että oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin edellä mainittuja arviointikriteerejä käyttäen. Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä valtakunnallisia arviointikriteerejä.

6.4 Työskentelyn ja käyttäytymisen arviointi

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimisen ja osaamisen lisäksi myös oppilaan työskentelyyn ja käyttäytymiseen.

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia ja arvosanan muodostamista. Työskentelyn arviointi perustuu opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyihin oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelytaitojen tavoitteisiin. Perusopetuksen aikana kehittyvillä työskentelytaidoilla tarkoitetaan taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisenä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin perustuen oppiaineiden tavoitteisiin ja kriteereihin, tulee myös työskentely arviotua.

Oppilaan työskentelyyn liittyviä erityistarpeita tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa.

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Käyttäytymiselle asetetut tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestysääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä se vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaan käyttäytymiseen liittyviä erityistarpeita tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnin suunnittelussa.

6.5 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

6.5.1 Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas, joka on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion, siirtyy seuraavalle vuosiluokalle.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on riittävän varhain annetusta tuesta huolimatta hylätty.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee asiasta tiedottaa hyvissä ajoin jo lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi. Ennen luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot asianomaisen oppiaineen erillisessä kokeessa. Mahdollisuuksia voidaan antaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita näyttömahdollisuuksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Jos suoritusmahdollisuus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositodistuksessa ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytyt suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.²

6.5.2 Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Perusopetuksen opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan oman opinto-ohjelman mukaisesti vuosiluokkiin sitomattomasti³. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään opintokokonaisuuksista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opinnoissa etenemiseen asianomaisessa aineessa. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä opinnoissaan eteenpäin.

Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä luokalta raukeaisivat. Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä

² Perusopetusasetus 11 §

³ Perusopetusasetus 11 § 3 mom.

vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hän eroaa koulusta.

6.6 Arvioitavat oppiaineet kunkin lukuvuoden päätteeksi

Perusopetuksessa kunkin lukuvuoden päätteeksi kaikki oppiaineet arvioidaan erillisinä. Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Lukuvuosittodistukseen merkitään kunkin oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluneen oppiaineen osalta arvio siitä, miten oppilas on saavuttanut oppimisen tavoitteet kyseisenä lukuvuonna.

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä arvioita tai arvosanoja.

Jos oppilas on opiskellut oppimissuunnitelmassa määriteltyjen oppiaineen erityisten painoalueiden mukaisesti, hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin. Oppiaineen erityiset painoalueet määrittävät arvosanalle 5 määritellyn osaamistason pohjalta.

Mikäli annetusta tuesta huolimatta painoalueiden tavoitteiden saavuttaminen ei ole oppilaalle mahdollista, voidaan oppiaineen oppimäärä yksilöllistää. Oppimäärän yksilöllistäminen tehdään vasta silloin, kun oppilas ei annetusta tuesta huolimatta näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa. Yksilöllistetty oppimäärä arvioidaan suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) oppilaalle määriteltyihin yksilöllisiin tavoitteisiin. Oppimäärää yksilöllistettäessä on otettava huomioon päätöksen vaikutus oppilaan jatko-opintomahdollisuuksiin.

6.7 Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineittain oppimiselle ja työskentelylle asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Arvioinnin tuloksena annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, joka on saavuttanut perusopetuksen tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi ajoittuu oppiaineesta ja paikallisesta opetussuunnitelmaratkaisusta riippuen vuosiluokille 7, 8 tai 9. Näiden lukuvuosien aikana opettajan tehtävänä on antaa tietoa oppilaan suoriutumisesta ja osaamisen tasosta sekä antaa oppimista eteenpäin ohjaavaa palautetta. Samoin tulee huolehtia siitä, että oppilaat ja huoltajat ovat tietoisia oppimisen tavoitteista, arvioinnin periaatteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Oppilaalle on tarjottava tarvittavaa tukea riittävän ajoissa.

6.7.1 Päättöarvosanan muodostaminen

Perusopetuksen päättöarvosanojen tulee olla annettu yhdenvertaisin perustein. Päättöarvosanan muodostamista varten on perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) määritelty kaikkiin

yhteisiin oppiaineisiin sekä vapaaehtoisen kielen A-oppimäärään valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit sekä päättöarvosanan muodostamisen periaatteet.

Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnallisesti määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosanojen muodostaminen perustuu lähtökohtaan, että osaamisen kehittyminen on kumuloituvaa. Päättöarvosanan muodostamisen tulee perustua oppilaan opintojen päättyessä osoittamaan osaamisen tasoon suhteessa oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin.

Päättöarvosana muodostetaan kaikkien tavoitteiden ja niitä vastaavien kriteereiden perusteella. Jonkin kriteerin kuvaaman osaamisen tason ylittäminen voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden kriteerien osalta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa on tarkennettava, millaisiin näyttöihin päättöarvosanan muodostaminen perustuu.

Päättöarvioinnissa työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan.

6.7.2 Päättöarviointi erityisessä tuessa

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suoriutumista arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja arvioinnissa käytetään päättöarvioinnin kriteerejä. Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, että oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin perustuen. Silloin arviointia ei tehdä suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin päättöarvioinnin kriteereihin.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta sanallista arviota myös päättöarvioinnissa. Oppimäärän yksilöllistäminen tehdään vasta silloin, kun oppilas ei annetusta tuesta huolimatta näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa. Oppimäärää yksilöllistettäessä on otettava huomioon päätöksen vaikutus oppilaan jatko-opintomahdollisuuksiin.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päättöarviointi perustuu perusopetuksen yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin ja arviointi annetaan sanallisena jokaisen toiminta-alueen osalta.

6.8 Arvioitavat oppiaineet päättöarvioinnissa

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä

kotitalous. Päätösarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan tieto- ja taitotason kussakin oppiaineessa.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määriteltyä oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus- oppiaineen oppimäärät

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päätösarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Oppilaan vapauttamiseen oppiaineen opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen harkintaan.

6.8.1 Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous. Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide- ja taitoaineissa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunteista tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta todistuksiin erillistä arviota.

Päätösarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin määriteltyjä valtakunnallisia päätösarvioinnin kriteereitä. Päätösarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide- ja taitoaineen osalta päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskeleman oppimäärän laajuus.

6.8.2 Valinnaisten aineiden arviointi

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksytyy -merkinnällä. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi lisäksi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa. Korottamismahdollisuus tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan, jotta periaatteet ja menettelyt ovat yhdenmukaisia.

Perusopetuksen tuntijaon mukaiset valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–3 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 4–9 vähintään 2 vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana.

Oppilaan opiskelemat valinnaiset A2- ja B2-kielet arvioidaan numeroarvosanalla vuosiluokilla 4-9 sekä päättöarvioinnissa.

6.8.3 Johonkin oppiaineeseen tai erityiseen tehtävään painottuva opetus ja päättöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa valtakunnallisiin tavoitteisiin ja käyttää osaamisen tason määrittämisessä päättöarvioinnin kriteerejä. Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, suoritetaan arviointi näiden tuntien osalta noudattaen, mitä näissä perusteissa valinnaisten aineiden arvioinnista määrätään. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

6.9 Päättöarvosanojen korottamismahdollisuudet

Korottamisella tarkoitetaan sitä, että oppilaalle annetaan mahdollisuuksia lisä- tai uusintänäytöin osoittaa parantunut osaamisensa, jotta hän saisi tulossa olevaan päättötodistukseensa paremman päättöarvosanan. Kun oppilas on vielä koulussa, koulu voi järjestää mahdollisuuksia antaa erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita näyttöjä, joiden avulla oppilaat voivat osoittaa parantunutta osaamistaan. Mahdollisuuksia voidaan antaa opetuksen yhteydessä sekä erillisissä näyttötilaisuuksissa. Lisänäyttömenettelyt tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan, jotta arvosanan korottamisen periaatteet ja menettelyt ovat yhdenmukaisia.

Jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja ei voi jälkikäteen lisänäyttöjen perusteella muuttaa tai korjata koulun toimesta. Mahdollisesta parantuneesta osaamisesta on oppilaan hankittava uusi, erillinen todistus. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa perusopetuslain (38 §) ja –asetuksen (23 §) mukaisessa erityisessä tutkinnossa tai opiskelemalla perusopetuksen lisäopetuksessa tai aikuisten perusopetusta antavassa oppilaitoksessa.

6.10 Oppilaan poissaolot ja arviointi

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole sairaudesta tai muusta erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta. Jos oppilas ei osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, ei hänelle kerry hyväksytyjä opintosuorituksia suhteessa

opetussuunnitelmassa määriteltyihin oppiaineen tavoitteisiin. Tällöin hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan todistukseen.

Jos oppilas ei sairauden vuoksi voi osallistua kouluopetukseen, hän ei voi antaa osaamisestaan näyttöjä. Sairauden vuoksi poissa olevan oppilaan arviointi tehdään perustuen niihin näyttöihin, joita hän on antanut ennen sairastumistaan, tai joita hän kykenee antamaan sairauden aikana. Näyttöjen antaminen suunnitellaan ja toteutetaan aina oppilaan terveydentila huomioon ottaen. Sairaus ei suoraan vaikuta arviointiin heikentävästi.

6.11 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä.

Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.

6.12 Todistukset

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat:

1. Lukuvuositodistus
2. Välitodistus
3. Erotodistus
4. Päättötodistus

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

6.12.1 Sanallinen ja numeroarviointi todistuksissa

Vuosiluokilla 1-3 lukuvuosiarviointi on sanallista tai numeroarviointia opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Jos lukuvuositodistuksessa annetaan numeroarvosanat, koskee tämä kaikkia oppiaineita. Numeroarvosanaa voidaan täydentää sanallisella arviolla.

Vuosiluokkien 4-8 väli- ja lukuvuositodistuksissa käytetään numeroarviointia. 9. vuosiluokan välitodistuksessa sekä päättötodistuksessa käytetään numeroarviointia. Numeroarvosanaa voidaan täydentää sanallisella arvioinnilla.

Mikäli sanallista arviointia käytetään, tulee todistuksesta ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty. Sanallisen arvion tulee perustua tavoitteisiin samoin kuin numeroarvioinnin, ja siitä tulee käydä ilmi oppilaan osaamisen taso.

Käyttäytymisestä annetaan numeroarviointi väli- ja lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 4-8. Jos käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 1-3 sanallinen arvio, tulee se antaa todistuksen liitteellä. Myös numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan todistuksen liitteellä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto todistuksen lisätietoihin.

Sanallista arviointia voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli. Yksilöllistettyjen oppimäärien arvioinnissa

sanallista tai numeroarviointia käytetään opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviointia.

6.12.2 Lukuvuositodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päättötodistuksen. Lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Lukuvuositodistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Merkittäessä arvio todistukseen numerona, todistukseen merkitään myös perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko.

Sanallista arviota voidaan käyttää lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 1-3. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, arvio annetaan aina todistuksen liitteellä.

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvio tai arvosana merkitään lukuvuositodistukseen ja mahdollisiin välitodistuksiin muodossa ”uskonto/elämäkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Jos erityisen tuen päätöksessä on päätetty, että oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet

- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen xx.xx.20xx hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.12.3 Välitodistus

Lukuvuoden aikana voidaan antaa välitodistuksia paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Välitodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus koskien sanallisen tai numeroarvosanan käyttöä, käyttäytymisen arviointimerkintää, uskonnon ja elämäkatsomustiedon arviointimerkintää, kaksikielisen opetuksen kohde- tai kielikylpykieltä sekä yksilöllisten oppimäärien mukaista opiskelua.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin pyrkimistä varten. Yhdeksännen luokan oppilaalle annettavaa välitodistusta varten oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättöarvioinnissa. Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä 9. vuosiluokalla annettavaan välitodistukseen.

Välitodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla annettavaa välitodistusta)
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen xx.xx.20xx hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.12.4 Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun, eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus koskien sanallisen tai numeroarvosanan käyttöä, uskonnon ja elämäkatsomustiedon arviointimerkintää, kaksikielisen opetuksen kohde- tai kielikylpykieltä sekä yksilöllisten oppimäärien mukaista opiskelua. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiluokilla 7-9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen xx.xx.20xx hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.12.5 Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan 9. vuosiluokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”.

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin muihin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin täsmennyksin:

- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5-10) ja sanoin (välttävä – erinomainen)
- opintojen laajuus vuosiluokilla 7-9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään suoritettu oppimäärä tai oppimäärät
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen xx.xx.20xx hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.
- merkintä, että Perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaan opiskelemien yhteisen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden laajuus merkitään päättötodistukseen vuosiviikkotunteina.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikyöpykieli.

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämäkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan

opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarviointia. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Jos erityisen tuen päätöksessä on päätetty, että oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättötodistus on sanallinen.

Päättötodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päättötodistuksen antamista.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Valinnaisia aineita koskevat merkinnät päättötodistuksessa

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, merkitään todistukseen numeroarvosana. Yhteisiin oppiaineisiin liittyvistä numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään todistukseen yhteisen oppiaineen nimi, valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistukseen sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä ”yhteisen oppiaineen valinnaiset opinnot”, vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”muut valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuuden osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen

valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” suoritetusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

6.13 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja –asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa⁴. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat:

1. Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana. Yhteisten oppiaineiden laajuutta vuosiviikkotunteina ei merkitä.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

6.14 Paikallisesti päätettävät asiat

Valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit ja päättöarvosanan muodostamisen periaatteet siirretään opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan.

Opetuksen järjestäjä määrittelee paikallisessa opetussuunnitelmassa:

- arvioinnin yleiset periaatteet perusteiden mukaisesti sekä periaatteiden toteutumisen seuranta
- formatiivisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytänteet
- summatiivisen arvioinnin toteuttaminen
 - o valinnaisten aineiden arviointi
 - o työskentelyn arviointi osana oppiaineita

⁴ Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

- käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet
- opinnoissa etenemisen, luokalta siirtymisen ja luokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt
- sanallisen ja numeroarvioinnin käyttö todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa
- muut tiedottamisen ja arviointipalautteen antamisen muodot ja ajankohdat sekä yhteistyö huoltajien kanssa
- päättöarvioinnin toteuttaminen
 - päättöarvosanojen muodostamisen periaatteet
 - valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa
 - päättötodistukset
- erityisen tutkinnon suorittamisen mahdollisuudet ja ajankohdat.

UUNIMOS

Liite 1. ESIMERKIT TODISTUSMERKINNÖISTÄ

LUKUVUOSITODISTUS 6. VUOSILUOKKA

Opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
Oppilaan nimi ja syntymäaika
Todistuksen antamispäivä
Opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus

Oppilaan opinto-ohjelma

Arvio

Äidinkieli ja kirjallisuus	
Suomen kieli ja kirjallisuus	numeroarvosana asteikolla 4-10
Toinen kotimainen kieli	
Ruotsi (B1- oppimäärä)	7
Matematiikka	8
Ympäristöoppi	5*
Uskonto/elämänkatsomustieto	7
Historia	9
Yhteiskuntaoppi	10
Musiikki	6
Bändikurssi 1vt	hyväksytty
Kuvataide	8
Kuvataiteen syventävä valinnainen 2 vvt	7
Käsityö	9
Liikunta	10
Muut valinnaiset aineet	
Tietotekniikka 1 vvt	hyväksytty
Tunnetaidot 1 vvt	hyväksytty
Käyttäytyminen	9

Lisätietoja:

Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilas on opiskellut A-ruotsia kieliky/lykielienä kaksikielisessä opetuksessa/Oppilas on opiskellut A-englantia kohdekielienä kaksikielisessä opetuksessa.

Oppilas siirtyy x-vuosiluokalle

Todistus on Opetushallituksen xx.xx.20xx hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen

PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÖTODISTUS

Opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
Oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
Todistuksen antamispäivä
Rehtorin allekirjoitus

Oppilaan opinto-ohjelma	Laajuus	Arvio
Äidinkieli ja kirjallisuus	x vvt	
Suomen kieli ja kirjallisuus		9 kiitettävä
Toinen kotimainen kieli		
Ruotsi (B1- oppimäärä)	x vvt	8 hyvä
Vieras kieli		
Englanti (A1-oppimäärä)		10 erinomainen
Ranska (A2-oppimäärä)	x vvt	8 hyvä
Matematiikka	x vvt	9 kiitettävä
Maantieto	x vvt	5 välttävä*
Biologia	x vvt	7 tyydyttävä
Fysiikka	x vvt	6 kohtalainen
Kemia	x vvt	8 hyvä
Terveystieto	x vvt	9 kiitettävä
Uskonto/elämäkatsomustieto	x vvt	nro ja sana
Historia	x vvt	nro ja sana
Yhteiskuntaoppi	x vvt	nro ja sana
Musiikki	x vvt	nro ja sana
Bändikurssi	1 vvt	hyväksytty
Kuvataide	x vvt	nro ja sana
Kuvataiteen syventävä valinnainen	2 vvt	8 hyvä
Käsityö	x vvt	nro ja sana
Liikunta	x vvt	nro ja sana
Kotitalous	x vvt	nro ja sana
Muut valinnaiset aineet		
Tietotekniikka	1 vvt	hyväksytty
Tunnetaidot	1 vvt	hyväksytty
Ilmaisu	1 vvt	osallistunut

Oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista.

Lisätietoja:

Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilas on opiskellut A-ruotsia kielikyöpykielenä kaksikielisessä opetuksessa/Oppilas on opiskellut A-englantia kohdekielenä kaksikielisessä opetuksessa.

Todistus on Opetushallituksen xx.xx.20xx hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.